

Advokāti izretinās administratoru rindas

Valsts amatpersonas statusa un ar to saistīto nosacījumu dēļ maksātnespējas administratoru rindas varētu pamest daļa zvērinātu advokātu, tostarp arī Liepājas metalurģijas administrators Haralds Velmers

Lai arī normatīvos ir atļauts savienot zvērinātu advokāta un maksātnespējas administratora amatus, pastāv bažas par kontroļējošo iestāžu interpretāciju attiecībā uz to, ko drīkst un ko nedrīkst valsts amatpersona saistībā ar interešu konflikta novēršanas doktrīnu, spiežot izdarīt izvēli tieši zvērinātiem advokātiem. Kopumā uz šo jautājumu vispirms pašiem sev ir jāatbild aptuveni 140 zvērinātiem advokātiem, kas vienlaikus ir arī maksātnespējas administratori. Ja patiešām vairākums no zvērinātiem advokātiem neredzēs iespēju turpināt maksātnespējas administratora darbu, tas nozīmēs, ka

mazāk kļūs administratoru. Uzņēmēju viedokļi par valsts amatpersonas statusa piešķiršanu maksātnespējas administratoriem ir atšķirīgi – daļa uzskata, ka tā piešķiršana neko nemainīs, citi domā, ka tas palīdzēs ierobežot negodprātīgos šīs jomas darbojus, vēl citi – ka tas izretinās administratoru rindas, turklāt, izrāvējot profesionālo daļu, – zvērinātus advokātus.

Pametis administratorus Haralds Velmers, kurš šobrīd vada vērienīgāko maksātnespējas procesu Latvijā – a/s Liepājas metalurģijas –, pēc 1. jūlija atteiksies no maksātnespējas administratora sertifikāta (ja stāties spēkā grozījumi attiecībā uz administratoriem likumā par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā) un nodosies advokāta praksei. «Es pēc aicinājuma esmu advokāts, bet neredzu iespēju savienot advokāta darbu ar valsts amatpersonas statusu. To neļauj arī Advokātu likums. Protams, ja reiz esmu ieguvis administratora sertifikātu, esmu ieinteresēts būt šīs nozares pārstāvis. Diemžēl likumdevējs liek izšķirties, viņš norāda. Pēc H. Velmera domām, amatpersonas statusus padarīs maksātnespējas procesus neefektīvus, jo uz-

liet virkni ierobežojumu, kas radīs problēmas arī pašiem kreditoriem, kuri primāri vēlas pēc iespējas īsākā termiņā atgūt līdzekļus. «Tik sarežģītā maksātnespējas procesā kā Liepājas metalurģijas uzņēmumu pārdošana būtu paralizēta. Pie jaunā regulējuma Liepājas metalurģijas mantas pārdošana būtu grūta un uzlikto ierobežojumu rezultātā visvienkāršākais būtu mantu sadalīt un pārdot objektus izsolēs,» pauž H. Velmers. Tādējādi kreditori ne tuvu neatgūtu tik daudz līdzekļu, kā tas ir tagad. Šobrīd LM kreditori finansējumu, kuru tie ieguldīja uzņēmuma maksātnespējas procesā, ir atguvuši pilnībā. Savukārt šāda finansēšana administratoram kā valsts amatpersonai būtu apgrūtināta vai pat neiespējama, tādēļ arī mantas pienācīga saglabāšana nebūtu iespējama, uzskata H. Velmers.

Aizies kvalificētie Zvērināts advokāts un sertificēts maksātnespējas procesa administrators Ainars Kreics neizslēdz iespēju atteikties no maksātnespējas procesu administrēšanas, lai gan galīgo lēmumu viņš vēl nav pieņēmis, jo likuma izmaiņas stāties spēkā šā gada 1. jūlijā. Likumā, pēc viņa teiktā, ir ierakstīta frāze, ka maksātnespējas procesa administratori ir pielīdzināti valsts amatpersonai, taču juridiski nav skaidrs, kā saprast jēdzienu «pielīdzināts». Tomēr ļoti daudz pašreiz praktizējošo advokātu, kas ir arī administratori maksātnespējas procesos, pieļauj iespēju izvēlēties tikai advokāta praksi, atzina A. Kreics. «Manā skatījumā tā ir politisku populisma izpausme,» uzskata A. Kreics, skaidrojot, ka tā politiski mēģina demonstrēt cīņu ar konstatētajām nepilnībām administratoru darbā. Tomēr, viņaprāt, šis solis nebūs ne kreditoru, ne sabiedrības kopuma interesēs, jo sertificētos noliks augstāk kvalificēti administratoru daļa.

Aizies kvalificētie

Cāļus skaitīs augustā «Pašlaik vēl pārāgi vērtēt, cik zvērinātu advokātu pēc 1. jūlija neturpinās maksātnespējas administratora darbu, vien pabeigs iesniegto procesu,» uzver Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācijas valdes priekšsēdētājs un zvērināts advokāts Oļavs Cers. Viņš savu sacīto pamato ar to, ka līdz 1. jūlijam vēl ir laiks. «Es nenolīksu maksātnespējas adminis-

tratora pilnvaras. Centīšos apvienot zvērinātu advokāta un maksātnespējas administratora darbu jau kā valsts amatpersonu, cik vien tas būs iespējams,» savu pozīciju skaidro O. Cers. Viņš gan zina divus maksātnespējas administratorus – zvērinātus advokātus, kuri tāpat kā H. Velmers pārrauks administratora darbu, ja stāties spēkā grozījumi attiecībā uz administratoriem likumā «Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā». «Ir arī otra situācija, kur vismaz divi administratori – advokāti gatavoja pārrauti darbību advokātūrā un paliks par maksātnespējas administratoriem,» situāciju skaidro O. Cers.

Viņaprāt, tuvāk nākot 1. jūlijam, pašiem administratoriem – advokātiem būs jāpieņem konkrēts lēmums. «Līdz 1. augustam tiem, kuri būs nolēmuši turpināt administratora darbību, būs jāiesniedz valsts amatpersonas deklarācija,» izvēles pēdējo brīdi iezīmē O. Cers. Viņš uzskata, ka sava loma šajā izvēlē varētu būt gan Satversmes tiesai, gan iespējamo vadlīniju – noteikumu – izstrādei, lai saprastu, ko administratoru gadījumā uzskatīs par interešu konfliktu. «Daudzi joprojām gaida Satversmes tiesas spriedumu. Vēl joprojām ceram, ka tiks izdoti arī noteikumi par to, kā tiks piemērotas interešu konflikta novēršanas normas. Pagaidām nekā nav, un tas nozīmē, ka praksē noteiks tiesas. Jautājumu ir daudz. Piemēram, cik ilgā retrospekcijā advokāta – administratora darījumi ar partneriem tiks vērtēti – gada, divu vai desmit, varbūt divdesmit,» vaicā O. Cers. Viņaprāt, svarīgi šajā kontekstā būtu saprast, vai starp administratoru – advokātu un klientu turpinās darījumu attiecības vai arī tās ir bijušas pagātnē. «Visnepatīkamākā situācija viedosies tad, ja būs pilnīgi brīva interpretācija, jo tādējādi administratori – advokāti staigās pa ļoti plānu ledu,» secina O. Cers.

Augsts risks

«Valsts kārtējo reizi ir metusi ar akmeni advokātiem, jo maksātnespējas administratoru profesionālā darbība tika attīstīta uz radniecīgo profesiju (zvērinātu advokātu un zvērinātu revidentu) bāzes – uz juridiskajām un ekonomiskajām zināšanām,» skaidro Latvijas Zvērinātu advokātu padomes priekšsēdētāja vietnieks Guna Kaminska. Viņa norāda, ka šis process ir virzījies uz priekšu

VIEDOKLIS

Formāls jautājums

LTRK Juridiskās daļas vadītājs Edmunds Stankevičs:

“Maksātnespējas likuma grozījumu kontekstā šķietami lielākā problēma bija pēc būtības formāls jautājums – būs maksātnespējas administratori valsts amatpersonas vai ne – bet LTRK biedriem galvenais ir jautājums – vai maksātnespējas administratori neatkarīgi no juridiskā statusa, veiks savus pienākumus kvalitatīvi un godīgi, vai arī – nē.

10 gadus. «Tagad pēc grozījumiem Maksātnespējas likumā ir izveidojusies situācija, ka mani augsti kvalificētie kolēģi tiek nobīdīti malā tā iemesla dēļ, ka advokātiem ir liegts būt par valsts amatpersonu un valsts dienestā nodarbināto,» uzsver G. Kaminska. Viņa secina, ka kolēģiem, kuri ilgstot profesionāli un kvalificēti veidojuši administratora praksi, tiek pateikts: vai nu apturi advokāta darbību, vai arī izbeidz maksātnespējas administratora pienākumu veikšanu. «Advokātām darbības apturēšana nozīmē zaudēt klientus un faktiski arī paralīzē viņa biroja (zvērināta advokāta palīgi, kuri cer kļūt par zvērinātiem advokātiem) līdzšinējo darbību, jo vairs nevar sniegt juridiskās palīdzības pakalpojumus. Tā ir šīs profesijas diskriminācija un ne velti ir iesniegta sūdzība Satversmes tiesā,» norāda G. Kaminska. Viņa atgādina, ka no zvērināta advokāta tiek prasīta neatkarība arī no valsts, tostarp situācijās, kad advokāts pārstāv klientu surdā ar valsti. «Kā var būt valsts amatpersona, kura ir neatkarīga no valsts un pārstāv personas, kuras vērsas pret valsti?» retoriski jautā G. Kaminska. Viņa sacīto raksturo ar situāciju, kad advokāts – administrators vienā gadījumā ar klientu vērsas pret nodaļu administrāciju, bet turpat ir otrs, kad viņš kā administrators administrē maksātnespēju uzņēmumu, kura viens no lielākajiem kreditoriem ir nodaļu administrācija. «Val tas ir vai nav interešu konflikts? Kā šāda situācija rīkosies atbildīgās iestādēs? Ar masu šovu masu medijos aizturēs vai tomēr ne?» jautā

FOTO – VALTS STANKEVIČS

“Likumā ir ierakstīta frāze, ka maksātnespējas procesa administratori ir pielīdzināti valsts amatpersonai, taču juridiski nav skaidrs, kā saprast jēdzienu «pielīdzināts». Tomēr ļoti daudz pašreiz praktizējošo advokātu, kas ir arī administratori maksātnespējas procesos, pieļauj iespēju izvēlēties tikai advokāta praksi,

Ainars Kreics, zvērināts advokāts un sertificēts maksātnespējas procesa administrators.

FOTO - VILNIS STAMPES DIENASBIENES

jumus kā no pārpilnības raga ber G. Kaminska. Viņa atgādina, ka valsts amatpersonas statuss paredz ierobežojumus arī viņa ģimenes locekļiem – dzīvesbiedriem, bērniem, vecākiem, brāļiem, māsām. «Ja advokātu biroja darbā ir iesaistīts dzīvesbiedrs, kāds no vecākiem vai bērniem vai pat attāli radnieki, vai – vēl trakāk –, kad, administrējot kādu maksātnespējīgu uzņēmumu, tā kreditoram kāds no šī biroja darbiniekiem vai radniekiem būs sniedzis konsultāciju pat pirms vairākiem gadiem, administrators var tikt sodīts,» vēl vienu risku min G. Kaminska. Viņa atzīst, ka visi minētie faktori praktizējošam zvērinātam advokātam, kuram ir savs birojs, administratora darbu padara ļoti riskantu.

Process bez virzības

«Normatīvās izmaiņas no 1. marta ir tādas, ka faktiski ne-

redzu iespējas administrēt vienam advokātam,» secina H. Velmers. Viņaprāt savs birojs var kļūt par klupšanas akmens ne tikai daudziem advokātiem – administratoriem, bet arī administratoriem, kas nedara neko citu. «Ir ierobežojumi arī darījumu partneriem, bet maksātnespējas procesā iesaistīto personu ir ļoti daudz, daudzdos gadījumos pat 100 līdz 200, un tas nozīmē, ka ir liela varbūtība, ka starp kreditoriem atradīsies kāds, kuram advokāta – administratora birojs kaut kad iepriekš sniedzis kādu juridisku pakalpojumu un pat kādā lietā pārstāvējis. VID vispār pašnodarbinātām personām – advokātiem – administratoriem – visu laiku ir sava veida partneris, jo nodokļus maksājam ik mēnesi, bet VID taču ir arī kreditors praktiski visos maksātnespējas procesos. Vēl jau ir kredītiestādes, kas lielākoties ir nodrošinātie kreditori

maksātnespējas procesos, bet advokātam – administratoram – kādā bankā ir konts un pat var būt kāds kredīts, vai autolīzings bankas meitas kompānijā. Viens vienīgs interešu konflikts, ja kāds to vēlēšies izspēlēt,» tā H. Velmers. Viņš norāda, ka viena situācija ir tā dēvētās mazās lietas, bet pavisam kas cits – lielākās, kur ir ļoti plašs iesaistīto personu loks, un katram ir savrīgas intereses, un vienlaikus būs nemītīgas sūdzības, lai veiktu pārbaudi. «Tādas varētu būt nemiņīgi, ņemot vērā minētos faktus,» atzīst H. Velmers. Viņaprāt maksātnespējas procesi šādā situācijā kļūst nespējīgi. «Iemesli jau līdz šim bija, lai administratoru atstādinātu vai piespiedu atkāpties, bet tagad šīs piespiedu mehānismu arsenāls tiek papildināts ar ieskaitāmiem ierociem, taču tas nebūs izdevīgs kreditoriem, jo sarežģītajos maksātnespējas

Latvijas Zvērinātu advokātu padomes priekšsēdētāja vietniece Guna Kaminska un zvērināts advokāts un maksātnespējas administrators Haralds Velmers atzīst, ka advokātam ir liegts būt par valsts amatpersonu, tāpēc zvērinātiem advokātiem, kuri vienlaikus pilda arī maksātnespējas administratora pienākumus, būs jāizdara izvēle.

procesos vājākā vieta būs administrators, un maksātnespējas procesa norise sešu mēnešu laikā būs fantastika, reanimētu ražotņu skaits – vēl mazāks nekā līdz šim,» brīdina H. Velmers. Savukārt G. Kaminska steidz piemētināt, ka zvērinātiem advokātiem – administratoriem tas rezultēsies ar kriminālprocesiem.

Damokla zobens

Minētie fakti daudzus vedina domāt, ka administratoru uzraudzības reforma – pārcelšana uz Maksātnespējas administrāciju, kura sertificēs,

atņems sertifikātus, uzraudzīs darbu, atceļš no administratora amata, – koncentrēs varu to spēku rokās, kas iecels šīs valsts iestādes vadību. «Skumji, ka atsevišķu negodprātīgu administratoru dēļ tiek iznīcināta visa sistēma un valsts iejauksies privātiesību (maksātnespējas) jomā, kur administrators pilda maksātnespējīgā subjekta izpildinstitūcijas (valdes) funkcijas,» secina H. Velmers. Viņš pieļauj, ka administrators valsts amatpersonas statusā būtu atbilstošs, ja administrētu valstij vai pašvaldībai piederoša uzņēmuma

maksātnespēju. H. Velmers arī norāda, ka Komerclikums uzņēmumu likvidatoriem nekādas prasības neizvirza, kaut arī būtībā tie dara to pašu administratora darbu, tikai bez tiesas uzraudzības. «Administratoriem prasīs aizpildīt nevis vienkāršu deklarāciju, bet gan tādu, kurā jānorāda visi sadarbības partneri, kas ir pretrunā advokātūras likumam. Jautājums ir – tā ir vēlme kontrolēt administratorus vai advokātus vai varbūt redzēt viņu klientus – sadarbības partnerus,» vaicā H. Velmers.

Vēsma Lēvalde, Māris Kļinsons